

I ny § torde böra tilläggas:

Den, som genom laga kraft vunnen dom blifvit förklarad ovärdig medborgerligt förtroende, eller att föra andras talan, eller att i rikets tjänst vidare nyttjas, eller blifvit för groft och vanfrejdande brott sakfälld, hafve sin rösträtt (valrätt) för alltid förverkat. Lag samma vare om den som blifvit förvunnen att vid elektors- eller riksdagsmannaval hafva emot vedergällning afgifvit sin röst eller på sådant sätt värfvat andras.

Stockholm i Februari 1869.

A. W. Uhr.

N:o 343.

Af Herr S. A. Hedlund: Med förslag till ändringar i Tryckfrihets-förordningen.

Man har jemfört tryckfriheten med ljuset och har använt denna bild så, att lika litet som ljuset bör släckas derföre att eldfara kan deraf uppstå, lika litet bör tryckfriheten underkastas några band för de missbruks skull, som kunna dermed bedrifvas. Denna jemförelse är icke exakt, och alltså blir den slutföljd, som deraf drages, icke riktig. Det är det offentliga ordet som är ljuset, och friheten att begagna det samma motsvarar friheten att begagna ljuset. Men denna sednare är ej obegränsad. Den, som använder ljuset till att åvägabringa eldsvåda, blir derför straffad. Så måste äfven friheten att begagna det offentliga ordet vara underkastad samma lag som friheten att begagna all annan magt eller kraft, det är den lag, som bjuder att ingen annans frihet må varda kränkt eller förorättad. Häri ligger all frihets begränsning; häri ligger äfven Statens säkerhet och det allmänna rättstillståndets trygghet.

Sveriges Tryckfrihets-förordning eger, med alla dess brister, den ovanskliga förtjensten, att hafva grundat tryckfriheten i vårt land, hvilken derigenom kommit i åtnjutande af det fria ordets undervisande, renande och helsobringande inflytande. Men man hade, när denna förordning utgafs, ännu ej frigjort sig från föreställningen derom, att vissa preventiva bestämmelser erfordrades till ordningens betryggande och till skydd mot frihetens missbruk. Så stadgades bland annat, om tillståndsbevis för utgifvande af periodiska skrifter och detta stadgande, i förening med den sedermera införda indragningsmagten, födde det ansvarighetssystem, som utgör en abnormitet i vår lagstiftning, hvilken gjort äfven verkliga förbrytelser strafflösa, hvad gerneringsmannen angår.

Man har yrkat, att afskaffande af detta system skulle vara nog, för att återställa det kränkta rättstillståndet. Men man förbiser då, att vår Tryckfrihets-förordning innehåller straffbestämmelser, hvilka, då de drabba den verkliga författaren eller tidningsutgifvaren, äro rent af drakoniska, hvarjente såsom brott blifvit upptagna framställningar, hvilka icke böra såsom sådana anses.

Det är af dessa skäl jemte andra, hvilka skola i den muntliga pröfningen af saken anföras, som jag trott mig böra föreslå en fullständig omarbetning af den närvarande Tryckfrihets-förordningen, hvartill den man bör känna sig framför alla andra manad, som, sjelf tidningsredaktör, är underkastad å ena sidan lagens grymma straffbestämmelser och å den andra den bitterhet och försmädelse mot det offentliga ordet, som utgöra de oundgängliga följderna af dess missbruk.

Hvad jag här vågat framställa gör dock intet anspråk på att gälla såsom formulerade lagstadganden, ehuru jag begagnat paragrafformen, utan blott såsom synpunkter för uppgörande af en ny författning i ämnet, hvilket arbete tillhör lagstiftaren, den der kan åt ämnet egna mera tid och omsorg i förening med större insigter, än som stå till motionärens förfogande.

Jag anhåller sålunda vördsamt om öfverlemnande till Konstitutions-Utskottet af bilagda förslag till förändring i nu gällande Tryckfrihets-förordning.

Stockholm den 10 Februari 1869.

S. A. Hedlund.

Förslag till ändring i den närvarande Tryckfrihets-förordningen.

§ 1.

Oinskränkt tryckfrihet vare i landet rådande, så att alla hittills gällande föreskrifter af preventiv natur rörande skrifts utgifvande af trycket, boktryckeriers anläggning och bedrifvande, bokhandels idkande m. m. vare härmed till alla delar upphäfd.

Anm. Härmed upphävas i § 1 af nu gällande Tryckfrihets-förordning mom. 2, 3, 4, 5 och 12, således äfven Kongl. Vetenskaps-Akademiens privilegium å Almanachs utgifvande.

Tillika upphäfves samma §:s 11 moment.

Så väl boktryckeri som bokhandel äro rent borgerliga handteringar, hvilka böra vara underkastade samma bestämmelser som alla öfriga yrken, men inga andra.

Uttagande af hinderlöshets-, eller så kallade tillståndsbevis för periodiska skrifters utgifvande är en föreskrift, som just framkallat det så kallade ansvaringsystemet, och hvilken i öfrigt är utan allt gagn.

Privilegium å almanachas utgifvande är skadligt. Den inkomst Kongl. Vetenskaps-Akademien därför åtnjuter, bör af statsmedel ersättas.

När lagen ålägger boktryckare att aflemna ett visst antal exemplar till vissa offentliga myndigheter eller institutioner och då boktryckare derigenom blifvit i viss mån berättigad att tillgripa förläggares egendom, så har lagstiftningen med detta stadgande våldfört den enskilda eganderätten.

De institutioner, som ännu ega en sådan förmån, på de enskilde förläggarnes bekostnad, böra genom anslag af statsmedel sättas i tillfälle att på laglig väg tillägna sig de utkommande skrifterna.

§ 2.

Å hvarje skrift varde boktryckarens namn, tryckningsorten och årtalet utsatta. Boktryckaren eger ej rätt att, utan författarens medgifvande, offentliggöra hans namn. Brott häremot ransakas och afdömas af vederbörlig domstol och straffas enligt allmän lag.

Boktryckeri lyder under den stads domvärjo, hvartill boktryckeriet är närmast beläget.

Öfversättare eller eftertryckare af utländsk skrift gälle inför lag såsom författare.

Anm. Härigenom utgå nuvarande Tryckfrihets-förordnings § 1, mom. 7, en del af mom. 8 och 9 samt mom. 10.

Straffbestämmelser tillhöra ej grundlagen utan allmän lag. Särskilda stadganden om tidnings »ansvarige utgifvare» erfordras ej.

§ 3.

Å periodisk skrift — det är skrift som i nummerföljd eller på bestämda tider utgifves — vare namnet å skriftens ledande redaktör, det är verkliga utgifvare, utsatt. Försummelse häraf äfvensom utsättandet af falskt namn straffas enligt allmän lag.

Anm. Detta nya stadgande har redan gjort sig gällande in praxis, till följd af derom träffad öfverenskommelse vid publicistmötet 1868.

§ 4.

Det vare en och hvar tillåtet, att i allmänt tryck utgifva alla så väl rättegångar som andra allmänna ärenden rörande handlingar, af hvad namn och beskaffenhet de vara må, och böra till den ändan alla sådana handlingar, vid domstolar och andra offentliga verk och embeten, genast och utan tidsutdrägt emot lösen utlemmas åt hvem det äskar, antingen han har i saken del eller ej, vid ansvar såsom för tjensteförsummelse.

Häriifrån undantagas:

Protokoll hållna hos Konungen i ministeriela och kommandomål, Stats-Rådets protokoll, äfvensom sådana riksdagsförhandlingar, hvilka Riksdagen beslutat hemlighålla.

Enskilda bref få ej, utan brefskrifvarens tillåtelse, utgifvas af trycket under brefskrifvarens lifstid.

Brott häremot straffas enligt Strafflagen. Då i ett rättegångsmål, innan dom fallit, handlingar blifvit af trycket utgifna, äligger den som det gjort, att äfven utgifva vederpartens förklaringar jemte nödiga bilagor, på det allt hvad som hörer till en fullständig upplysning om saken må komma till allmänhetens kunskap, allt inom den tid och med det ansvar för uraktlåtenhet, som i Strafflagen stadgas.

Anm. Den vidlyftiga § 2 i nuvarande tryckfrihetslag bör kunna betydligt förkortas, derigenom att atskilliga deri förekommande detaljer hänföras till allmän lag.

§ 5.

§ 5.

Såsom kränkningar af eller brott mot tryckfriheten anses:

- a) Hat- eller hånfulla anfall mot religionsbekännelser, som i landet finnas, och deras utöfning;
- b) Osedliga framställningar;
- c) Smädligt tal mot landets Konung eller medlemmar af Kungahuset;
- d) Uppmaningar till brott mot landets statsförfattning eller våldförande af dess lagar;
- e) Förgrifligt tal mot främmande magter, deras regeringar och representanter, hvilket kan leda till osämja med stater, till hvilka landet står i fredligt förhållande;
- f) Angripelser mot person, hvilka å ära gå eller skada dess borgerliga namn och rykte;
- g) Lögnaktiga och vrängda framställningar till allmänhetens förvillande och förledande.

Brotten straffas efter allmän lag.

§ 6.

Hvad i föregående § blifvit stadgadt om framställningar i ord gäller ock om framställningar i bilder, som i tryck utgifvas.

Anm. Häri ingå alla stadganden i Tryckfrihets-förordningens § 3.

Straffen, hvarom nya föreskrifter böra i den allmänna lagen införas, böra bestå helt och hållet i böter, hvilka, beträffande periodisk skrift, torde böra bestämmas i multipler af skriftens årgångspris. Något skydd för Gud mot lasteligt tal, eller så kallad hädelse, lärer ej behövas. Förnekelse af Gud, eller ett lif efter detta, eller af den s k. »rena evangeliska läran» tillhöra den fria forskningens oförkränkbara område. Deremot är predikandet af hat eller hån mot andras religiösa uppfattning ett våldförande af deras frihet, som lätteligen föder förföljelser och fanatism.

Riksdags- eller embetsmän måste för sina handlingar vara föremål för offentlig granskning och således äfven klander, hvadan de icke böra åtnjuta något särskildt skydd af lagen mot anmärkningar rörande deras värfs utförande. Angripas de å heder och ära åtnjuta de deremot samma skydd som alla andra medborgare.

Någon bestämmelse rörande kungörande i tryck af underhandlingar med främmande magter m. m., läser icke erfordras utöfver hvad förut är stadgadt.

§ 7.

Oriktig uppgift eller obefogadt omdöme, som förekommit i periodisk skrift, må icke anses såsom lögn eller smädelse, då de blifvit i skriftens följande nummer eller straxt efter det rättelse blifvit äskad, beriktigade och återtagna, öppet och ärligt, samt under enahanda yttre omständigheter, hvarunder den första uppgiften meddelats.

Upprepande af falska uppgifter eller af obefogade omdömen öke ansvaret, likasom vägran att införa äskad rättelse.

Anm. Det måste alltid vara svårt, ofta omöjligt, att afgöra om en oriktig uppgift berott på ett misstag eller är af lögnaktig natur. En ärlig rättelse, när upplysning om oriktigheten vunnits, återför felsteget till den lindrigare kategorien, hvaremot vägran att gifva en sådan upprättelse gifver det begångna felet karakteren af uppsåtlighet.

Lagen bör skilja emellan dessa båda kategorier.

§ 8.

Straffet för brott mot tryckfriheten drabbe gerningsmannen, efter bevisning. Gerningsman är i allmänhet författaren; hvad periodisk skrift angår, redaktören eller utgifvaren.

Har gerningsmannen blifvit falskeligen uppgifven, så att han ej kunnat till saken fällas, vare det boktryckeri, hvarifrån den brottsliga skriften utgått, ansvarigt för böterna. Förmår gerningsmannen ej gälda böterna, drabbe hälften af deras belopp boktryckeriet.

§ 9.

Utgifvare eller redaktör af periodisk skrift, som kan styrka att han varit om brottslig framställning okunnig, ege rätt att skydda sig sjelf mot ansvar genom att i bevis leda författaren, hvilken straffet i thy fall drabbe. Gitter han ej åstadkomma sådan bevisning, stånde sjelf ansvaret.

§ 10.

Brott mot tryckfriheten åtalas inför den stads domstol, hvarunder boktryckeriet lyder, hvarest målet bör med största möjliga skyndsamhet ransakas och utföras.

§ 11.

För tryckfrihetsbrotts afdömande väljas inom hvarje stad jurymän, från 25 till 100 å hvarje ort. Jurymännen utses för trenne år, efter samma grunder som val af riksdagsmän till Andra Kammaren.

§ 12.

Af stadens jurymän utlottas för hvarje tryckfrihetsmål nio, hvilka, efter aflagd ed och efter tagen kännedom om handlingarne i målet, böra inom lyckta dörrar och innan de åtskiljas, hafva besvarat frågorna:

1:o) Är den åtalade skriften brottslig enligt af åklagaren åberopadt lagstadgande?

2:o) Är den åtalade gerningsmannen skyldig till den såsom brottslig förklarade skriften?

För skrifts och gerningsmans fällande fordras att minst två tredjedelar af jurymännen sig derom förenat.

Är skrift förklarad icke brottslig, förfalle frågan om gerningsmannen.

Har skriften blifvit förklarad brottslig, men icke gerningsmannen, gälle hvad som blifvit stadgadt i § 8.

Utslaget afkunnas af domstolen.

Anm. Häraf följer att egare af boktryckeri, för att skydda sig sjelf mot ansvar, måste alltid förskaffa sig full bevisning rörande författaren eller redaktören, varande det hans ensak att ävägabringa denna bevisning förmedelst tillförlitlig namnsedel eller på annat vis. Jury pröfvar och bedömer bevisningens kraft.

§ 13.

Måsegrande i tryckfrihetsmål äro dels allmän åklagare å den ort, der skriften blifvit utgifven, eller den som dertill blifvit af Justitiekansleren förordnad, dels den eller de som funnit sig, sin hustru eller närmaste anförvandt i skriften förnärmade.

Har åtalet icke blifvit väckt inom sex månader efter det skriften af trycket utkommit, må det ej vidare kunna af publik aktor upptagas.

Enskild man njute, enligt allmän lag, talan uti mål, genom hvilkas tryckning han är personligen förolämpad.

Anm. Härmed utgå de vidlyftiga föreskrifterna i Tryckfrihets-förordningens § 4. Alla föreskrifter om Justitie-statsministerns särskildta inblandning. beläggande med qvarstad m. m. bortfalla såsom olämpliga och opraktiska.

§ 14.

Har utgifvare af periodisk skrift hemtat den framställning, som kan blifva föremål för åtal, utur annan inom landet utgifven skrift, med uppgifvande af denna sin källa, vare han fri från ansvar innan den ursprungliga skriften blifvit åtalad och brottslig befunnen. Meddelar han denna dom, lemnande den upprättelse som saken fordrar, vare fri från ansvar.

§ 15.

Böter för tryckfrihetsbrott kunna ej i fängelse förvandlas, utan endast i penningar gäldas.

Oguldna böter qvarstå såsom en fordran hos den bötfälde, till dess de blifvit till fullo erlagda, med upplupen ränta från den dag dom fallit.

De stadganden i allmänna lagen, som skola följa af förestående föreslagna förändringar i Tryckfrihets-förordningen, böra omfatta:

1:o. Försummelse å boktryckares sida att å tryckt skrift utsätta sitt namn jemte tryckningsort och årtal.

Härför äro nu stadgade de orimligt höga böterna af 300 R:dr första gången och 600 R:dr andra gången samt 3:dje gången boktryckeriets förlust. Jag föreslår nedsättning i dessa böter till 25 à 100 R:dr för hvarje gång.

Utsättande af falskt boktryckarenamn straffas nu utöfver böterna med fängelse och straffarbete från och med 2 månader till och med 1 år.

Jag föreslår nedsättande af dessa orimliga straffbestämmelser till 300 R:dr böter för hvarje gång.

2:o. Försummelse af redaktör eller utgifvare af periodisk skrift att utsätta sitt namn eller utsättande af falskt namn drabbas af samma påföljd som i det föregående är stadgadt rörande boktryckare.

3:o. Offentliggörande från boktryckares sida af författares namn utan hans medgifvande straffes från 50 till 200 R:dr.

4:o

4:o. Offentliggörande af handlingar, som böra hållas hemliga, äfvensom af enskilda bref, enligt § 4, straffes med böter från 50 till 200 R:dr.

5:o. Vägran att inom viss föreskrifven tid offentliggöra de fortsatta rättegångshandlingar, som omtalas i § 4, straffes med 50 till 100 R:dr, hvarjemte domstol ege rätt att, mot förhöjda böter, ålägga handlingarnes införande inom vissa nya terminer.

6:o. Hat- och hånfulla anfall mot religionsbekännelser straffes för hvarje gång från 50 till 300 R:dr; förekomma de i periodisk skrift, blifve böterna 10 till 30 gånger skriftens årgångspris.

7:o. Samma straff gälle osedliga framställningar, smädligt tal mot landets Konung och ledamöter af Konungahuset, uppmaningar till brott mot landets lagar, förgripligt tal mot främmande magter samt angivelse mot enskild man, som på ära gå, äfvensom lögnaktiga och vrängda framställningar.